

Taebla katlamaja saab kahe miljoni

euro eest järgmisel aastal uue väljanägemise. Lk 3

Oru kandis kõlab laupäeval

terve päeva jooksul viis erinevat kontserti. Lk 5

Lääne Elu

EESTI VANIM JÄRJEPIDEVALT ILMUNUD SÕLTUMATU AJALEHT

NELJAPÄEV, 25. JUULI 2024 | NR 84 (5075) | 1,50 €

Värsked uudised www.le.ee

Toomas Siitan

toob Haapsallu vanamuusika maailma tipud. Lk 5

● TÜLI MAJAS

Erimeelsused viisid lasteaiaõpetaja ametist

Lääne-Nigula lasteaedade ühinemise järel kasvasid pinged Martna lasteaias nii suureks, et 40 aastat õpetajaametit pidanud ja mitme aukirjaga tunnustatud Aire Aljaste pidi töölt lahkuma.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Aljaste rühma lapsevanematele tuli õpetaja vallandamine ehmatuseks. Õpetaja kaitseks sai Lääne-Nigula lasteaedade direktor Kerda Ledis 32 allkirjaga protestikirja, milles lapsevanemad ja kogukonna liikmed nõuavad vallandamise tagasipööramist.

Lasteaia juhtkond lõpetas töölepingu kuuajase etteteatamisega, sest polnud lasteaiaõpetaja tööga viimase õppeaasta jooksul rahul. Aljaste, kelle viimane tööpäev oli 12. juulil, peab enda vallandamist ülekohtuseks ning on kaevanud selle töövaidluskomisjonis.

Koostööd polnud

Martna lasteaia lapsevanema (nimi on toimetusele teada) sõnul tundub, et lasteaed muutub ja mitte paremuse poole. „Martna lasteaed on väga eriline, oma traditsioonidega ja suhtumistega. Ühinemise aegu lubati, et lasteaed säilitab oma näo, nüüd aga kuuleme, et teistes majades on teisiti,” ütles ta. Lapsevanem rääkis, et lasteaia traditsioonilistel üritustel juhtkonda näha pole. „Jääb mulje, et neid ei huvitagi.”

Tööl vabastatud õpetaja kohta oli tal ainult häid sõnu öelda. „Ta on väga loominguiline, alati laste eest väljas,” ütles lapsevanem.

Ledis ega Martna lasteaia õppealajuhataja Tagne Kadak vallandamise põhjuseid ei kommenteerinud. „Lääne-Nigula lasteaed lähtub oma töös alushariduse seadusest ja riiklikust õppekavast, ning peab nende täitmise tagama,” ütles Kadak. Ledis lisas, et tema peab seisma kvaliteetse ja kaasaegse alushariduse eest.

Martna lasteaia õpetaja Aire Aljaste on kogukonna toetusest liigutatud.

ANDRA KIRNA

● Lahkheli päris põhjuseks peab Aljaste uue juhtkonna teistsugust suhtumist laste kasvatamisesse.

Vallandatud õpetaja ei eita, et kui juhtkond tema tundi jälgimas käis, sai õppetöö karmi kriitikat. „Hommikul helistati ja öeldi, et nüüd nad tulevad. Eks ma olin ärevuses ka,” meenutas Aljaste. „See oli üksainuke tund. Ma ei saanud täiendavaid juhiseid ja tööd ei hinnatud korduvalt. Kas ma kriitikat arvestan, ei läinud ilmselt enam kellelegi korda.”

See polnud ainuke etteheide, juhtkonna hinnangul puudus ka koostöö. „Oleme kasutanud lasteaias juba pikemat aega kesk-

konda nimega Eliis. Seda täitsime lühidalt. Lapsevanematega olin harjunud jutud näost-näku ära rääkima ja eelmine juhataja Marju Kasterpalu oli kogu aeg majas, nägi ja teadis, mis toimub. Praegu tundub, et iga liigutus peab olema kirjas ja kui pole, siis polegi nagu midagi tehtud,” rääkis Aljaste. Ta ütles, et tegeles pigem lastega, kui kirjutas aruandeid.

Aljaste tunnistas, et tema rühmas ei olnud hommikuringi, kus lapsed oma elust räägivad ja selle üle arutlema õpivad. „See ei tä-

henda, et me lastega neil teemadel ei oleks rääkinud,” sõnas Aljaste. Televisori vaatamine, millest samuti juttu oli, oli lapsevanema sõnul haruldane. Samuti on jäänud minevikku ajad, kui lastel lubati tahvelarvutis mängida. „Sügisest, kui õppealajuhataja märkuse tegi, et mäng peab olema juhendatud, lõpetasime selle ära,” ütles Aljaste.

Lahkheli päris põhjuseks peab Aljaste uue juhtkonna teistsugust suhtumist laste kasvatamisesse. „Olen alati toetanud laste iseseisvust ja loovust. Loomulikult ju-

hendame ja õpetame, teistmoodi ei ole see üheski lasteaia võimalik,” rääkis Aljaste.

Sama mõtet jagas toimetusega ka tema kolleeg. „Püüame anda lastele võimaluse ise oma kogemuste pealt õppida,” rääkis kolleeg. „Näiteks tahab laps joonistada, siis küsime, kas ta võtaks paberi ja joonistusvahendid, ega rutta ise kätte andma,” selgitas kolleeg.

„Meie hoiak on toetada lapsi, aga mitte asju ette-taha ära teha,” rääkis teine kolleeg. Aljaste kohta ütles ta, et tegemist on otsekohe inimesega.

Augusti lõpuni aega

„Eks ma saan ise ka aru, et olen paras vaidleja. Mul on oma seisukohad ja ma kipun neid kaitsma. Nii see ka pole, et ma lausa kinni jääks ja mitte midagi muutma ei oleks nõus,” lisas ta.

Lasteaia hoolekogu liige Oliver Tammemägi, kes samuti protestikirjale allkirja andis, ütles, et toetab õpetajat. „Ma ei oska Aljaste kohta midagi halba öelda. Temaga on saanud kõik erimeelsused ära lahendada. Kui minu teha oleks, võtaks kõik osalised ühe laua taha kokku ja püüaks selle ära lahendada. Arvan, et siin on kommunikatsiooniprobleem,” ütles ta.

Lääne-Nigula lasteaiaid saavad praegu töösuhte lõpetamise otsust töövaidluskomisjonile põhjendada. Augusti lõpuni on aega kompromissi otsida, 4. septembril arutab juhtunut töövaidluskomisjon.

„Töösuhete lõpetamise otsus ei tulnud kergelt, aga sel olid mõjuvad põhjused. Ja kuna need põhjused pole kuhugi kadunud, siis ei ole selle ümber vaatamist oodata,” ütles Ledis.

Taebla kortermajade kraanivesi läks jälle hukka

Kaheksa kuud pärast eelmist korda hakkas Taebla kortermajade kraanivesi uuesti haisema.

„Maitsnud ei ole, aga üsna tugev roiskumise lõhn,” ütles Taebla elanik Triini Aljas Lääne Elule teisipäeval.

Aljas kraanivett joogiks ei tarvita. „Toitu saab sellega teha, sest keeb läbi,” ütles Aljas.

Taebla Facebooki grupi liikmete sõnul lehkab kraanivesi kopituse järele või on sel eriti hommikuti tugev mädamunahais. „Mõned jälle ütlevad, et ei ole hukas, aga mina tunnen, et on,” ütles Aljas.

Normide järgi on Taebla kraaniveega kõik korras.

MALLE-LUISA RAIGLA

„Nii hull ei ole, kui varem, aga midagi head ei ole,” ütles Taebla elanik Gertu Lorents Lääne Elule. „Olen aru saanud, et osa maju ongi probleemsemad kui teised. Ilmselt on minul praegu vedanud.” Kaheksa kuud tagasi oli just Lorentsi kraanivesi nii hull, et isegi kass pörkas tagasi, kui lehka tundis.

Vee kvaliteet võib kõikuda isegi ühe maja või ühe trepikoja piires. „Ühed ütlevad, et ei ole häda miskit, teised jälle, et on küll,” ütles Taebla elanik, Lääne-Nigula vallavolikogu esimees Mikk Lõhmus.

Haapsalu Veevärgi juhataja Kaido Erik ütles teisipäeval Lääne Elule, et esmaspäeval pesti torud läbi, kuigi kiirtestid näitasid, et kõik vastab normidele. Küsitlitud on ka haisu üle kurnunud elanikke ja nende naabreid, aga targemaks ei ole saanud: üks ütleb, et vesi on kehva, teine, et millest te räägite.

Kuigi päris hea pole Taebla vesi kunagi olnud, läks see esimest korda täiesti hukka mullu novembris. Toona oli asi kohati nii hull, et ei kraaniveega ei kannatanud hambaidki pesta. Pesu haises pärast masinast väljavõt-

mist. Inimesed filtreerisid vett Brita kannuga, käisid allikal või kolisid ajutiselt välja.

Ka toona vastas vesi kõikidele normidele ja põhjust, miks see maitseb kui ravimikapp, terviseamet ei leidnudki. Tuvastati kaks ühte perekonda kuuluvat bakterit, mis inimesele midagi ei tee ega tohiks vett haisema panna. Midagi muud ebatavalist kraaniveest ei leitud. Pärast torude läbipesu hakkas vesi mõnes korteris veel hullemini haisema, aga paranes, kui ettevõtte torud desinfitseeris ja paigaldas baktereid hävitava UV-filtri. KAIE ILVES

● JUHTKIRI

Inimestega arvestades

Pole inimest, kes ei tahaks oma lastele parimat – parimat kasvukeskkonda, haridust ja ettevalmistust eluks. Teed seleni näevad inimesed isemoodi.

Nüüd, kui Martna lasteaiaõpetaja ja juhtkond said heast haridusest aru täiesti erineval viisil, läks õpetaja vallandamisega valesti päris palju asju.

Muutusi tuleb ikka teha. Mõnikord kasvavad need seestpoolt väljapoole, teinekord surub muutuv ühiskond need asutusele peale. Ka see pole alati halb.

Martnas õpetaja ametist viinud pinged olid kolleegide sõnul õhus terve õppeaasta. Meeleolu kollektiivis iseloomustati sõnadega ärev ja murelik. Kõiki muutusi tehes tuleb aga arvestada inimestega. Luua ärevuse- ja hirmuvaba õhkkond on võimalik just asutuse juhtidel.

Meie ühiskond tervikuna suundub elukestva õppe poole. Kas siis tõesti ei saanud kauaaegsele armastatud õpetajale, kellele uus olukord keeruline oli, pakkuda täiendkoolitust? Õppimine annab värske pilgu ja tõenäoliselt muudab ka hoiakuid.

Kui aga tõesti oli vaja teha kõige raskem samm, oleks see tulnud ette valmistada korrektselt. Nii, et inimene ise ja need, keda see puudutab, saaksid sellest aru.

Et aga lasteaed ei ole lihtsalt väike töökollektiiv, vaid lasteaednikest sõltub väga palju ka lapsevanemate elus, peab otsus olema neilegi mõistetav.

Juba see, et lasteaia, kus käib pisut üle kolmekümne lapse, õpetaja toetuseks koguneb kiiresti 32 allkirja, näitab, et otsusega ei ole kogukonnal lihtne leppida.

Puudutab see lapsevanemaid nii vähe, kui nende laste õpetaja tööleping lõpetatakse, et nad võivad sellest teada saada siis, kui õpetaja viimane tööpäev juba käega katsuda?

On loomulik, et see toob esile lapsevanemate aastaga kogunenud rahulolematuse. Traditsioonid liidavad väikest kogukonda ja on selle elus palju olulisemad kui suuremas.

● TEISED LEHED

Hea politseinik, halb politseinik

SAKALA. Esmaspäeval andis riigikogu Reformierakonna esimehele Kristen Michalile volituse moodustada uus valitsus, kirjutatakse Viljandimaa ajalehe juhtkirjas.

Sõnaohtra kriitika ja diplomaatiale käegaloomise eest hoolitseb valitsuses rahandusministriks pandud Jürgen Ligi. Ta on öelnud, et tulumaksu tõusuga ei saa ta rahandusnimesena kuidagi rahul olla, samas nõustus sellega Michal esmaspäeval riigikogus: maksutõusud on praegu kõige kehvem valik, aga et see on tema hinnangul ainus valik, tuleb seda teed minna.

Võib-olla on selles teatavat hea ja halva politseiniku mängu, kus peaministril on võimalik rahandusministri esialgu pöörasena näivaid ideid siluda, nii et halb mõte hakkab ühiskonnale vastuvõetav tunduma.

Kuivõrd aga meie olukorra keerulisus on enamikule inimestele kohale jõudnud, siis võib elu kehvemaks muutumist küll kiruda, aga selle kõige paratamatusest saadakse aru. Kahtlemata ootavad ees üsna närused aastad, aga loodetavasti saame hakkama. Kaitsevõime tagamine ja liitlaste piiritu usalduse saavutamine on praegu väga vajalik samm. Pigem süüa vabana kartulikoori kui üritada õppida, kuidas „kartul“ kirillitsas kirjutatakse.

● LAUSELAEN

„Mõnikord tuli meeleheide, et kellele ja milleks me seda teeme, aga avamispäeval tajusin, et meid on vaja.”

Evald Okase lapselaps ja temanimeleise MTÜ liige **Mara Ljutjuk**.
Lääne Elu, 23. juuli 2024

Riigikaitsemaksu asemel segadus

Konkreetselt ja lihtsa riigikaitsemaksu asemel tahab uus koalitsioon kaitsevæele laskemoona ostmiseks koguda raha keerulise maksukombinatsiooniga, mis kellegi tuju ei tõsta.

Eesti riigi taasiseseisvumise aegsed esimesed valitsuskolitsioonid mõistsid hästi, et mida lihtsam maksusüsteem ja selgemad maksud, seda lihtsam on maksumaksjatel ja -kogujatel, seda paremini maksud laekuvad ning seda vähem halba karmat valitsejatele koguneb. Poolteist aastakümnet tagasi läks aga meele peen-häälestus, kus maksusid muudkuu sätitakse, igal aastal pisut siia- või sinapoole, ajades sellega kõiki segadusse ja rikkudes neil tuju. Rõõmsad on selle poliitika muudatuse järel vaid raamatupidamisprogrammidele uuenduste müüjad.

Kui kaitsevæe eelmine juhataja Martin Herem ja kaitseministeeriumi ekskantsler Kusti Salm kaitsevæe vähese laskemoona probleemile tähelepanu juhtisid, hakkas valitsuse poolt esialgu kostuma arvamus, et pole meil häda midagi ja isegi kui oleks, siis vajalikku 1,6 miljardit eurot riigieelarves ikka poleks. Rahvasuhtus ent moona ostmisse positiivselt ning rahaprobleemi lahendusena pakuti nii riigivõlakirju kui ka tähtajalist riigikaitsemaksu. Nii said poliitikudki innustust ja pidid uue valitsuskolitsiooniga härjal sarvist haarama.

Haaratigi, aga taas peen-häälestades. Võlakirjade ees on Eesti valitsustel järjepannu olnud mingi tõsine hirm, neid ei taheta ega suudeta emiteerida, mis sest et sageli oleks see mõistlik viis suuri projekte finantseerida. Hea küll, kui on selline vaimne puue, siis on, mis teha. Jääb finantseerimise variandina järele maksustamine. Seda nüüd teha haksegi, kusjuures plaan näeb ette tulumaksu suurendamist, sealhulgas ka tulumaksuvaba miinimumi kaotamist, käibemaksu tõstmist ja ettevõtete tulumaksu kergitamist. Pidime saama ühe maksu, saame taas-kord segadiku.

Hea küll, riigikaitsemaksu nimele eraldi maksu maksusüsteemile lisamine on võibolla keeruline. Võtame siis ühe olemasoleva maksu ja tõstame seda, aga piirdume kõigest

AIVAR ÕEPA
kolumnist

ühiga, et asi oleks selge ja kõigile arusaadav. Võtame näiteks tulumaksu, tõstame seda näiteks kolmeks aastaks piisaval määral, et summa kokku tuleks, ja asi lahendatud.

Aga ei, tulumaksu ei julgeta piisavalt tõsta, summa kokku ei tule ja seepärast on vaja tõsta ka käibemaksu. Kui üldse on mõni maks, mis kurnab vähekindlustatud inimesi rohkem kui jõukaid, on see nimelt käibemaks. Niisiis hakkavad vaesemad nüüd riigikaitse eest rohkem maks-

Lisaks veel nüanss, mida valitsuskolitsioon ise välja öelda ei julgenud ja mille Äripäeva ajakirjanikud päeva-vaalgele pidid tooma: pärast selle maksusegaduse kehtima hakkamist pole Eestis enam tulumaksuvaba miinimumi. Nimelt arvutatakse riigikaitsemaksu komponenti kogu tulust, mitte sellelt summalt, mis miinimumist üle jääb. Seegi on löök ennekõike vähekindlustatute pihta.

Üks asi veel. Raha kogumine suure eesmärgi nimel pole eestlastele võõras; kõik teavad rahvusteatri ehitamiseks korraldatud korjandust, kuhu Juhan Liiv oma ainsa pintsaku annetas. 1933. aastal, mil Eesti oli otsustanud osta enda kaitseks allveelaevad, kogus Allveelaevastiku sihtkapital annetustena pool miljonit krooni. Kogutud raha ei läinud otsestelt käiku allveelaevade Lembitu ja Kalevi 6,6 miljoni kroonise hinna tasumisel, jäädes allveelaevahävita- ja ostmise n-õ seemnerahaks, kuid annetuskampania ei jäänud osavõtulist Estonia teatri omale palju alla. Lisaks rahale annetati veel vanemate, aga ka kartuleid, liha, jahu ja

lõnga. Pintsakut keegi seekord siiski ei toonud.

Lisaks korjandusele on raha võimalik koguda loteriiga. Samuti on võimalik annetuskampaniat ja loteriid ühildada, loosides annetajate vahel välja auhindu, mis ei pea tingimata olema isegi rahalised. Allveelaevanduse sihtkapital andis näiteks annetajatele meenemedalid, mida nood uhkusega demonstreerisid, kuni tuli okupatsioonivõim ja sundis kõik sedasorti esemed ära peitma.

Ei tasu alahinnata rahva võimekust õige eesmärgi nimel annetada. Olen ise aidanud annetustega ukrainlastel agressoritega võidelda ja tean paljusid, kes on teinud sama. Olen valmis ja need teised inimesed on samuti valmis Eesti kaitsevæele moona ostmiseks raha andma, ehk isegi suuremas summas, kui pere eelarvele tervislik oleks. Küsige, palun.

See kõik on hea tahe ja inimeste soov vabatahtlikult kaasa lüüa, mille võimuliit jätab praegu kasutamata. Võib-olla korjaks annetuste ja loteriiga kokku veel väiksema protsendi vajaminevast summast kui allveelaevade kampania ajal – aga võibolla ka mitte. Tegelikult on igast miljonist abi.

Selle asemel saame hoopis süsteemi, kus iga miljon korjatakse sunniga, kus igalt kulutuselt ja tulum summalt läheb mingi viilukas laskemoona ostmisele. See süsteem on üldrahvalik, kahtlemata, sest see ei jäta kedagi puutumata. Aga head tuju sellega ei kaasne ja populaarsust sellega ei kogu.

Ma tõin nimme populaarsuse mängu, sest see kõnetab poliitikuide enim. Niisiis, nõuanne populaarsuse säilitamiseks: tehke üks konkreetne maks kindlaks perioodiks, lisage sellele vabatahtlik annetamise komponent ning me mõistame asja pakilisust ja valime teid tagasi. Tehke keeruline süsteem, lootuses, et me ei pane paljusid pisikesi muutusi tähele justkui tasapisi keedetavat konnad, ja saate vastupidise tulemuse.

● **Olen valmis ja need teised inimesed on samuti valmis Eesti kaitsevæele moona ostmiseks raha andma, ehk isegi suuremas summas, kui pere eelarvele tervislik oleks. Küsige, palun.**

NÕUANNE

Päästeamet: hoiava veekogu ääres lapsel silm peal

Möödunud aastal uppus Eestis 38 inimest, kellest neli olid lapsed. Meist kõige haavatavamad ei pruugi aduda veega seotud ohte. Seega on ülioluline, et lapsevanemad järgiks veekogude ääres ohutuse põhitõdesid ning jälgiks oma lapsi terve vee ääres veedetud aja, sest uppumine on vaikne ja kiire.

Lapsed ei pruugi veega seotud ohtusid tajuda. Paraku on nii, et tihti jäetakse lapsed vee ääres järelevalveta. Äärmisel juhul usaldatakse nad paar aastat vanemate õdede-venedade hoole alla. Arvesse ei võeta seda, et täiskasvanute ja laste võimed vees on erinevad. Võib tekkida pettekujutelm, et kui vee sügavus või lainetus on jõukohane vanemale, on see seda ka lapsele.

Juhuslik mängimine koduääre tiigi või basseini ääres võib päädida libastumise- ja enesele aru andmatagi võib laps vette kukkuda.

Vette kukkununa ei pruugi lapsed üldjuhul häältkki teha. Veepinnal on väikest last ka raske märgata. Sel põhjusel on häda- vajalik, et lapsevanem kannaks hoolt, et väikesed lapsed ei läheks omapäi veekogude äärde.

Põhja päästekeskuse ennetuspartner Anastassia Tulska ja paneb inimestele südamele, et suurim vastutus laste ohutusel lasub lastevanematel. „Mitte ükski ujumise- rõngas ega käbis ei taga täit ohutust, kui räägime lastest veekogude ääres. Lapsevanema ülesanne on oma pisemat harida veest tulenevate ohtude kohta ning teda vee ääres kaitsta.”

Suplusilmade ja kõrgete temperatuuridega on kasulik meeles pidada mõningaid ettevaatusabinõusid:

- **Hoiava silm peal!** Alati on kindlam minna ujuma sõbra või pereliikmaga, kellega saate teineteist jälgida ja vajadusel abi kutsuda. Kindlasti ei tohi lapsi ükski ujuma lubada. Jälgi ka oma eakaid sugulasi või naabreid, sest vanusega kaasnevad tervisrisikid. Palavaga tuleb tarbida palju vett, viibida võimalikult palju varjus ning kanda peakatet. Oma tervisesse tuleks alati suhtuda realistlikult ja füüsilisel pingutusel arvestada krooniliste haigustega.
- **Vali ujumiseks õige koht!** Sageli minnake ujuma tugeva lainetusega mere või kiirevoolulisse jõkke, kus õnnetuse juhtumiseks pole palju vaja. Palju vi-

gastusi juhtub vette hüppamisel selleks mitte ette nähtud kohtades (nt sillad, muulid). Meeles peab pidama, et kohtades, mis ei ole ujumiseks ette nähtud, võib leiduda veealuseid poste, kive, kande ja muud. Samuti võib põhi olla reostatud teravate ja ohtlike esemetega (nt klaastaara). Kõige turvalisem on ujuda ametlikus rannas vetelpäästjate silme all.

- **Uju pigem kalda lähedal ja nii, et jalad alati põhja ulatuks.** Kui peaksid ootamatult väsimat või peaksid tekkima näiteks lihaskramp või mõni tervisrikk, ei järgne madalas vees ujumise korral nii suurt uppumisohtu.
- **Kanna päästevesti!** Veesõidukiga veekogule minnes kannal alati päästevesti. Ootamatult õnnetusse sattudes on päästevesti väga raske või lausa võimatu selga panna.
- **Kui jood, ära uju!** Ohtlikuks osutuvad ka nõrk joove ja pohmel. Alkoholi tarvitamine väsib kiiresti, lisaks tekivad reflektorsed südamevereringesüsteemi talitlushäired. Kiiresti võib tekkida alajahutamine ja järeemete verevarustus võib järsult halveneda.

SUUR INVESTEERING

Taebpla saab järgmiseks sügiseks uue katlamaja

Enne järgmise aasta kütteperioodi algust rekonstrueerib Taebplas kaugkütteenust pakkuv Nevel Eesti OÜ sealse katlamaja.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Rekonstrueerimistööd lähevad maksma veidi üle kahe miljoni euro, keskkonnainvesteeringute keskuselt saadakse selleks toetust pool miljonit eurot.

Taebpla katlamaja rekonstrueerimine on plaanitud 2025. aasta suveks. „See toimub kooskõlas 2023. aastal täiendatud Taebpla soojusmajanduse arengukavaga,” ütles Nevel Eesti OÜ tootmisjuht Ülo Stokkeby Lääne Elule.

Et katlamaja saaks järgmisel suvel uuendatud, tuleb lähemal ajal välja kuulutada katlamaja rekonstrueerimise hange. „Peame projekteerijale andma selge ülesande uute seadmete paigutamiseks,” nentis Stokkeby.

Taebpla kaugküttevõrgu omanik on Nevel Eesti OÜ, katlamaja hoone aga kuulub Lääne-Nigula Varahaldusele. „Me leppisime hoone omanikuga [Lääne-Nigula Varahaldus – toim.] kokku, et kohtume järgmisel nädalal ja räägime detailid läbi,” lausus Stokkeby.

Varahalduselt soovib Stokkeby enne hanke väljakuulutamist saada selgust, kuhu paigutada uued korstnad, kuidas toimub kütuse vedu kütuselatu, kuidas remonditakse või ehitatakse teid ja platse ning kas ja mida tohib või tuleb lammutada.

Kaks katelt

Kahe miljoni euro eest on Nevelil plaanis välja vahetada kogu katlamaja tehnoloogia. „Uued katlad, uued kütuse etteandeseadmed, uued heitgaaside puhastusseadmed, uus tuhakäitlus,” loetles Stokkeby.

Stokkeby sõnul tuleb kõpitseada ka katlamaja hoonet. „Üksed-aknad, põrandad ja seadmete vundamendid,” loetles tootmisjuht. „Aga põhiline on välja vahetada tehnoloogia, sest see on siin ligi 20 aastat töötanud ja ta on oma töö ära teinud.”

Mobiilside ettevõtte, kelle antennid on praegu Taebpla kohal kõrguva korstna küljes, peavad hakkama neile uut asukoh-

Taebpla katlamaja korsten läheb remondi käigus lammutamisele.

URMAS LAURI

Taebpla katlamaja rekonstrueerimine

- Katlamaja rekonstrueerimine läheb maksma 2,074 miljonit eurot.
- Keskkonnainvesteeringute keskus toetab seda 0,51 miljonit euroga.
- Ühe 2 MW keskküttekatla asemele paigaldatakse kaks 0,85 MW katelt.

ALLIKAS: NEVEL EESTI OÜ

ta otsima, sest vana telliskorsten tuleb maha lõhkuda.

„Ma usun, et on mõistlik panna uued korstnad, kuna see vana kivikorsten on meie jaoks mitu numbrit liiga suur,” nentis Stokkeby. „Teiseks saab katlamajas olema mitu katelt ja iga katel vajab oma isikliku korstent, et normaalselt toimida. Igal seadmel peab olema oma toru, siis nad töötavad kõige ökonomisemalt ja paremas režiimis.”

Vana katel vahetatakse uute vastu välja, kuid kütus jääb sa-

maks. „Hakkepuudu katlad nagu praegugi. Millised katlad, see selgub hanke käigus,” selgitas Stokkeby.

Taebpla soojusmajanduse arengukavas on kirjas, et seniseid küttekoormusi arvestades oleks otstarbekas praegune AK-2000 katel (2,0 MW) asendada kahe hakkekatlaga, mille ühe katla tootmisvõimsus on 0,85 MW. „Kahe katla valiku eesmärgiks oleks tulevikus koormata hakkekatlad ka väikeste soojatarbimiste korral. Ühe 2,0 MW katla puhul on selline koormamine väga probleemne,” tõdetakse arengukavas.

Rekonstrueerimise käigus jätakse tipukoormuskatla alles seni töötav põlevkiviõli kütusel töötav katel RO-3F (paigaldatud 2019. aastal). Põlevkiviõli on reservkütus, mida vajatakse soojuse tootmise tagamisel tahkekütusekatla sissekütisel, plaaniliste hooldusseisakute ja võimalike tehniliste rikete korraldamise ajal ning tipukoormuse katmisel.

Rekonstrueerimine tahetakse lõpetada järgmise aasta septembriks. „Plaanis on nii, et selle aasta lõpuks hangime endale projekteerija ja ehitaja ning järgmise aasta aprillis lööme kopa piltlikult öeldes maasse. Ja kütteperioodi alguseks, 1. septembriks, on uus tehnoloogia saadaval,” loetles Stokkeby.

24 klienti

Taebpla kaugküttepiirkonnas tarbib keskkütet 24 lepingulist klienti 4600 MW aastas. Kaugkütet klientideks on enamjaolt 20-30 korteriga 2-3korruselised tüüpelamud. „Meil on vallamaja, lasteaed ja mõned asutused, aga põhiliselt on korteriühistud,” lausus Stokkeby.

Katlamaja rekonstrueerimine ei muuda Stokkeby sõnul soojatarbimise jaoks midagi.

„Ma loodan, et otseselt ei ole midagi teistmoodi,” arutles Stokkeby. „Meie eesmärk on toimetada niimoodi, et meid ei märgata muidu, kui kuu lõpus tuleb arve. Arve on ainuke ebameeldiv asi,

aga pole parata, selle me peame saatma. Kui toad on soojad, siis keegi meid ei märkagi, märgatakse siis, kui külmaks läheb.”

Katlamaja rekonstrueerimine ei loo juurde uusi töökohti. Ka praegu ei istu katla kõrval enam katlakütjat. „Labidamehi, nagu vanasti, pole, kõik on automaatika,” kirjeldas Stokkeby. „Koha-peal meil oma palgalisi ei ole, meil on hooldusmeeskond, kes käib plaanilisi hooldustöid tegemas.”

Läänemaal on Nevel Eesti OÜ-l katlamajad lisaks Taebplale ka Paliveres ja Uuemõisas.

„Teised on korras, praegu teeme suviselise suuremaid hooldustöid. Palivere hetkel seisab, nagu Taebplaski on seal kütmine kütteperioodil, Uuemõisas kütame aasta ringi, seal on tarbivesi ka katlamaja poolt,” lausus Stokkeby.

Kunagi jõuab rekonstrueerimisjärg Paliverre ja kaugemas tulevikus ka Uuemõisa. „Hetkel me sinna suuremaid investeeringuid ette ei näe,” nentis Stokkeby.

LÜHIDALT

Tuudi vana koolimaja jäi taas müümata

Tuudi vana koolimaja oksjon nurjus, sest ühtegi pakkujat ei olnud ja hoone jäi taas müümata.

Juunis üritas Lääneranna valla müüa koolihoonet alghinnaga 150 000 eurot, seekord alghinnaga 125 000 eurot, kuid oksjon lõppes teisipäeva pärastlõunal ühegi pakkumiseta.

Risti-Virtsu maantee ääres asuv maaküttega kolmekoruseline hoone on korras. Viimati tegutses seal Tuudi raamatukogu, mille Lääneranna vallavolikogu kinni pani, ja külaselts. Tuudi algkool suleti 2012. aastal.

Otsuse hoone maha müüa tegi Lääneranna vallavolikogu mullu detsembris. Esialgul oli kavas see müüki panna alghinnaga 95 000 eurot, kuid hinda tõsteti. Arvestades „hoone suurust, ruutmeetrid ja korrasolekut” tegi Lääneranna vallavolikogu majanduskomisjoni esimees Hardi Pikkmeets ettepaneku tõsta alghinda 150 000 eurole, sest tegemist on küllakogukonna endise hoone ja koolimajaga.

Majanduskomisjon kiitis müügiotsuse heaks, sest Pikkmeetsa sõnul ei paista hoonel olevat „vallale vajalike eesmärkide” täitmiseks kasutust. **Kaie Ilves**

Linnamäel saab talukaupa osta iseteenindustelgist

Linnamäel saab Pihlaka talu müügitelgist osta mitme ümbruskonnala talu kaupa.

Kuna kohaliku talukraami vastu tuntakse huvi ka teistel päevadel peale OTTI-reede, on valik Oru OTTI kaupu nüüd saadaval ka Linnamäe Pihlaka talu valge telgi all asuvas iseteenindusletis.

„Algus on tehtud, kaubavaliik täieneb iga päevaga!” ütles talu perenaine Anu Otisalu. „Igaühel on oma riul, minu kaaluga saab kauba üle kaaluda.”

Kauba eest saab tasuda vaid sularahas. „Varu münte ja väiksemat paberraha – igal talul on oma pisike kassapark,” soovitas Otisalu.

Eve Tamm-Himmo Mõisaküla Urge talust on müüki pannud suured astlibed. „Anu pühapäeval ütles, et tal on telgis ruumi ja kunded, kes temalt OTTI kaubareedidel on ostnud, ütlesid, et nad tahaksid seda ka teistel päevadel teha. Sealt see mõte tuligi.”

Otisalu sõnul on Pihlaka talu müügis kartulid, kurgid ja tomatid. „Raudsepa lilled, Vidruka mesi, Küünarpuu Leili suvikõrvitsad, Salajõelt on türgi oad ja Urge talust astlibed,” loetles Otisalu ülejäänud kaubavaliikut. **Urmas Lauri**

Haapsalus avab ukсед üle poolesaja kodukohviku

Augusti teisel nädalavahetusel avab Haapsalu linnas ja selle ümbruses maal kaheks päevaks ukсед üle poolesaja kodukohviku, Asuküla seltsimaja õue peal tärkab kohvikute aed.

Haapsalu kodukohvikute päeva korraldaja, linna kogukonnatöö spetsialist Maire Vilbas ütles naljaga pooleks, et võttis puhkuse, et kohvikute päeva korraldada. „Registreerimine on lõppenud, aga kui keegi veel tuleb, siis mitte kedagi ma tagasi ei lükka,” ütles Vilbas.

Kohvikute päevaks lasi Vilbas trükkida 6000 eksemplari ajalehte ja seda on juba Haapsalu peal saada. „Nõval ja Roostal ka,” ütles Vilbas. Kohvikud on ajalehes jagatud piirkondade kaupa, igatüüpi kohta kirjeldus ja lahtiolekuaeg. „Mullu inimesed küsisid, mis selles või teises kandis veel on,” ütles Vilbas. Seekord aitab ajaleht marsruuti koostada.

Vilbas korraldab kohvikute päeva teist suve. Mullu avas ukсед 43 kohvikut, tänava 45. „Pluss kümme Asuküla seltsimaja õuel, kus on kohvikute aed,” ütles Vilbas. Õuele lähevad need, kes kodus ei taha kohvikut avada. **Kaie Ilves**

Taastusravihaigla saab parkimiskohti juurde

Oktoobris peavad ehitajad lõpetama Haapsalu taastusravihaigla parklate laiendamise. Uuendatakse mõlemad parklad. Praegu käib haigla tagumise parkla ehitamine, teises etapis toimuvad muudatused majaesises parklas.

Haigla juurdepääsu ja haigla ravitöö tagamiseks tuleb ehitustööd teostada kahes ajaliselt eraldatud etapis: esimeses etapis ehitatakse tagaparkla, teises eesparkla. „Siis oleks projekt täielik,” ütles Haapsalu neuroloogilise rehabilitatsioonikeskuse (HNRK) juhataja esimees Kadri Englas. „Oleme projekti kaasanud ka Supeluse ja Sadama tänava ristmiku ning edaspidi ka kõnnitee, mis on Sadama tänava HNRK pool-

Taastusravihaigla parklaid suurendatakse veidi, parkimiskohti tuleb kokku 39.

URMAS LAURI

sel küljel ning mis ühendab meie parklaid omavahel.”

Parklate ehitamises on kaasatud ka Haapsalu linn, kuid ena-

mik on siiski haigla kanda. Hanke maksumus on 150 000 eurot, sellest umbes 37 000 eurot makstab kinni Haapsalu linn.

„Lisaks parkimisele on meie jaoks oluline, et kõnniteed saavad korda ning Sadama ja Supeluse tänava liikluskõlm muutub turvalisemaks,” lausus Englas.

Majaesise parkla laiendamisega muudetakse Englase sõnul ka liikluskõlme. „Kui peaukse ees kiirabiauto või meditsiini-transport pargib, siis selle kõrvalt saaks mööda. Ja parklast hakkab natukene viisakamalt välja saama, ei pea enam ringiga mööda Tšaikovski puisteed sõitma, sest see pole tegelikult sõitmiseks määratud.”

Hanke võitsid ühispakkumuse teinud osatühingud Rannavesi Ehitus ja Kingat. OÜ Kingat on peatöövõtja.

Englas ütles, et praegu pole veel täpselt teada, millal ehitajad töödega ühele poole saavad. „Veel võtab aega, aga loodame, et oktoobriks on valmis,” lausus Englas. Hankelepingus on kirjas, et tööd peavad lõppema 13. oktoobriks. „Me saame rohkem parkimiskohti nii invavõimekusele kui ka tavainimestele. Ja ise loodame, et see teeb haigla ümbruses liiklemise ja parkimise hõlpsamaks,” kirjeldas Englas kasu, mida parklate ümberehitamisest saab.

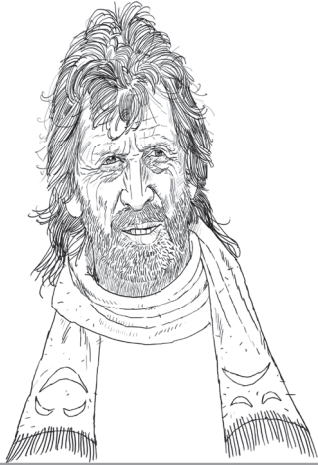
Seni oli kinnistul 24 parkimiskohta, neist kaheksa olid invavõimekusele, pärast uuendamist on kohti 39.

URMAS LAURI

Olümpiamängud

AIVO PALJASMAA

Olümpiapidu läheb lahti

Homme avatakse Pariisis 33. nüüdisaegsed suveolümpiamängud. Huviga oodatakse kell 21 algavat avamistseremoniat, mis esmakordselt viiakse läbi väljaspool mängude peareeni ehk olümpiastaadionit. Avamine toimub suurlinna läbival Seine'i jõel.

Vana-Kreekas peeti esimesed hellenistlikud spordipidustused peajumal Zeusi auks 776. aastal enne Kristuse sündi. Võisteldi ainult staadionijooksus (üks staadion võrdus 192,27 meetriga) ja esimeseks võitjaks tuli Elisest pärit kokk Koroibos. Pikka aega võisteldi ainult sel jooksudistantsil, ajapikku lisandusid ka mõned teised alad. Antiikmänge peeti regulaarselt iga nelja aasta tagant (nagu praegugi) ja ühtekokku 293 korral.

Nüüdisaegsete olümpiamängude algus pärineb 19. sajandil Saksamaal tekkinud huvist iidsete pidustuste vastu. 1894. aastal toimus Pariisi kongress arutamaks kehalise kasvatuse probleeme noorsoo hulgas. Prantsuse pedagoog krahv Pierre de Coubertin tegi ettepaneku taaslustada iidset mängude ja esitas selleks üksikasjaliku plaani. Kongressist osa võtnud 12 riigi esindajad kiitsid selle heaks ja 1896. aastal toimusid antiikmängude hällis Ateenas esimesed nüüdisaegsed olümpiamängud.

Võib arvata, et idee isaks peetava krahv de Coubertini tunnistuseks saadi neli aastat hiljem peetavatel mängudel kokku juba Pariisis. Seega võib prantslasi (ja ka Pariisi) pidada oma moodi nüüdisaegsete mängude elustajateks.

Täpselt saja aasta eest ehk 1924. aastal peeti Pariisis 8. suveolümpiamängud. Tänavu tullakse Prantsusmaa pealinnas kokku seega kolmandat korda ajaloos.

Esimestel mängudel Ateenas osales 285 sportlast 13 maalt. Võisteldi kümnel spordialal. Neli aastat hiljem Pariisis osales juba 1066 sportlast (11 naist) 21 maalt. Saja aasta eest sõitsid Pariisi kohale 3092 sportlast 44 maalt. Võisteldi 17 spordialal.

Teistkordselt pärast 1920. aasta OMI osales ka Eesti delegatsioon 44 sportlasega (jalgpallikoondises 15 mängijat). Esmakordselt rajati sportlaste majutamiseks olümpiaküla, mille hooned tundusid pealtnäha lihtsate puubarakkidena. Esmakordselt võeti kasutusele olümpiadeviis *citius, altius, fortius* (ladina keeles kiiremini, kõrgemale, tugevamini). Homme avatavatest mängudest võtab osa aga ligikaudu 10 500 sportlast, kes võistlevad 32 alal ja peetakse 329 medalivõistlust. Uue alana on kavas breiktants.

Kolm korda ajaloos on mängud maailmasõdade tõttu pidamata jäänud. 1916. aastal pidid need toimuma Berliinis, 1940. aastal Helsingis ja 1944. aastal Londonis. Koroonapandeemia tõttu lükkati 2020. aasta Tokyo OM aasta võrra edasi.

Saja aasta eest Pariisis oli ülekaalukalt parim USA koondis 99 medaliga (45 kulda). Soome näitas sisu ja oli selles tabelis teine 37 medaliga (14 kulda). Eesti sai medalitabelis 17. koha kuue võidetud medaliga: üks kuld ja hõbemedal ning neli pronksmedalit.

1912. aasta Stockholmi mängudel võitis Tarvastu mees Martin Klein esimese eestlasena olümpiamedali. Venemaa delegatsiooni koosseisus võistelnud Kreeka-Rooma maadleja sai kehakaalus kuni 75 kg hõbemedali. Saja aasta eest Pariisis avasid meie maadlejad aga kullaarve. Võrumaal pärit Eduard Pütsep võidutses sulgkaalus (tollal kuni 58 kg) ja teda peetakse läbi aegade Eesti kergeimaks olümpiavõitjaks. Kreeka-Rooma maadluse äss tundis ennast vabalt ka kinolinal. Samal aastal linastunud mängufilmis „Önneliku korterikriisi lahendus” kehastas ta peaosa ja sai hüüdnimeks „Eesti Chaplin”.

Eesti läbi aegade esimene olümpiavõitja on Valgast pärit tõstja Alfred Neuland, kes Antwerpeni mängudel oli parim kehakaalus kuni 67,5 kg. Neli aastat hiljem Pariisis jäi tema saagiks hõbemedal kehakaalus kuni 75 kg. Tema kannul sai pronksmedali kaela Jaan Kikkas.

Pronksise autasu võitis ka maadleja Roman Steinberg (Kreeka-Rooma maadlus, kehakaal kuni 75 kg). 1922. aastal oli Aleksander Klumberg-Kolmpere püstitanud maailmarekordi kümnevõistluses ja Pariisis avas ta eestlaste medaliarve meid ka praegu erutaval kergejõustiku alal, võites pronksmedali.

Harald Tammer on omaette peatükk Eesti spordiajaloo. Antwerpeni mängudel sai ta kuulitõukes kuuenda koha. 1922. aastal tuli ta maailmameistriks tõstmise raskekaalus. Samal ajal juhtis ta Eesti Spordilehte. Pariisi mängudel võitis ta tõstmise raskekaalus pronksmedali ja tegutses ka ajakirjanikuna.

Muidugi on sport ja elu kogu maailmas saja aastaga kõvasti edasi arenenud. Ometi väärivad meie meeste tollased saavutused suurt austust, sest niiviisi algas ju eestlaste olümpialugu. Millise jätku saab see lähinädalatel, ei oska hetkel keegi täpselt arvata. Usume ja loodame.

ERAKORDNE PÜHENDUMUS

Lahkus Steni muinasjutuvõistluse üks algatajaid

Pühapäeval lahkus meie seast Ann Roos, kes koos abikaasa Ants Roosiga asutas Eesti kõige pikaajalisema ja elujõulisema laste loomekonkursi.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Pühendumus, särav huumorimeel ja vaimukus, lai silmaring, võitlejaloomus, täpsus ja korrektsus – need on sõnad, millega kaasteelised ja lähedased Ann Roosi meenutavad.

„Väga ilus inimene,” ütles Anne kaasteeline, lastekirjanik Leelo Tungal. „Üks huvitav ja pingerikas elu on mööda saanud.”

„Särava huumorimeelega ja teravmeelne vestluspartner,” märkis lastekirjanduse uurija Krista Kumberg. „Väga täpne, väga korrektne, täpselt nagu üks apteeker olema peab: kõik oli grammi pealt täpne.”

Farmatseudiks õppinud Anne pühendumus oma poja mälestuseks asutatud muinasjutuvõistlusele oli imetlusväärne. „See võistlus oli talle ka nagu oma laps, keda ta kasvatas ja haris,” ütles Kumberg.

Tegelikult on Ann Roosit eraldi isegi keeruline rääkida ja vahest on see ka esimene kord seda teha. Haapsallaste mällu jääb Ann igavesti koos neli aastat tagasi meie seast lahkunud abikaasa Antsuga: tänaval vastu tulemas, kunstinaütustel, Ants Laikmaa muuseumis, alati kohal, alati kahekesi.

Mõlemad on sündinud 1941. aastal ja nende sünnipäevadki olid lähestikku: Annel juunis, Antsul augustis. Surmaga samuti: Ann lahkus juulis, Ants juunis, aga varem. Neli aastat pidi Ann elama Antsuta. Kaasteeliste sõnul oli see raske aeg ja Ann nagu murtud tiivaga lind.

„Neid nagu ei nimetatudki eraldi. Nüüd, kui ma Anne ja Antsu peale mõtlen, on nad jälle koos, nagu nad alati on olnud,” ütles Tungal.

Vähesed tõeliselt suured

Isegi autasud, Haapsalu linna vapimärk (2012) ja presidendi teenetemärk (2017) olid Roosidel kahe peale. Nagu polnukski Antsu Anneta ega Anne Antsuta. Ja muidugi kahe peale korraldamas oma poja Steni mälestuseks loodud muinasjutuvõistlust, mille nad asutasid 1993. aastal, kaks aastat pärast Steni siitilmast lahkumist. Nagu Ann ja Ants olid elanud pojale, elasid nad edasi muinasjutuvõistlusele.

„Eks kõigist meist jääb midagi järele, aga oma õnnetusest nii paljudele lastele õnnetunnet luua – seda suudavad vähesed tõeliselt suured,” ütles Tungal 2020. aastal, kui oli lahkunud Ants, aga seda sobib öelda ka nüüd, kui lahkunud on Ann. „Tegelikult oli Ann perekonnapea,” märkis Tungal. „Ann oli see, kes genereeris ideid ja otustas, mida teha.” Ants oli tasakaalustav ja täidesaatev jõud.

Nii et Ann ja Ants olid üks. Ometi olid nad kaks, kes Tartus ülikoolides käies kokku said, 1967. aasta veebruaris Elvas abiellusid ja üksteise kõrvale jäid.

Ann oli sündinud Tartus pere esimese lapsena. Temaga koos kasvasid õde ja vend ning Anne

Farmatseudiks õppinud Ann Roosi pühendumus oma poja mälestuseks asutatud muinasjutuvõistlusele oli kaasteeliste sõnul imetlust väärt.

ARHIIV

Ann Roos
(13. juuni 1941 – 21. juuli 2024)

- Sündinud ja kasvanud Tartus.
- Lõpetanud Hugo Treffneri gümnaasiumi ja Tartu ülikooli farmatseudina.
- 1967. aastal abiellus Ants Roosiga (1941–2020).
- Sündis poeg Sten (1970–1991).
- 1993. aastal asutas koos abikaasa Ants Roosiga poeg Steni mälestuseks muinasjutuvõistlust.
- Haapsalu linna vapimärk (2012) ja Valgetähe V klassi teenetemärk (2017) koos abikaasa Antsuga.
- Ärasaatmine 10. augustil kl 11 Haapsalus Kalmistu 3a (Hingeviili matusebüroo tavan-disaalis).

ALLIKAS: ANN ROOSI LÄHEDASED

isa õetütar. Antsu kohtas Ann ülikoolis farmaatsiat õppides. Kes keda esimesena märkas, seda ei tea. Antsul oli oma, Annel oma versioon: kas nägi Ants Anne ülikooli klubis 1961. aasta oktoobris või Ann Antsu vabariigi aastapäeval Tartus Puiestee tänaval 1962. aastal, kui Antsu kursusevend abiellus Anne kursuseõega.

Ann ja Ants abiellusid, kui ülikool oli mõlemal läbi. Maaparandust õppinud Antsul oli saanud hoopis kutseline sõjaväelane. Ann oli Jõgeval apteeker.

1967. aasta suvel kolisid Roosid Kaliningradi oblastisse Ida-Preisimaale, sest Ants sai sinna teenistusse.

1975. aastast elasid Ann ja Ants Haapsalus, sest taheti Eestisse, ja lõpuks saadi ka. Enne seda, 1970. aasta 6. septembril sündis Annele ja Antsule poeg Sten, kes elas vaid 21 aastaseks.

Just Tungal oli see, kelle juurde läksid Ann ja Ants Roos 1993. aastal plaaniga luua Steni mälestuseks muinasjutuvõistlus. Anne lapsepõlvkodus külalisena käinud Tungal mäletas sealt ka ilusat Anne, aga lähemat tutvust toona ei sündinud. See juhtus hiljem, kui Roosid olid paari aasta eest kaotanud oma ainukese lapse, kes armastas muinasjutte kirjutada. Roosid olid välja andnud 1962. aastal, kui Antsu kursusevend abiellus Anne kursuseõega.

„See oli kurb aeg, ülemineku-aeg, kui oli vaesust ja vargusi,” meenutas Tungal. Steni hauale pandud kuju metalloosagi olid vargad minema viinud, aga elu läks edasi.

Esimesele võistlusele tuli nii palju muinasjutte, et Ann ja Ants said aru: see on täitmata koht. Ja nii ta läks. „Mis mind väga rõõmustas, et Ann ja Ants ärkasid elu,” meenutas Tungal. „Ann vaheatas musta kleidi roheline vastu.”

Tungla eestvedamisel hakkas 1994. aastast ilmuma lasteajakiri Hea Laps: tekkis koht, kus Steni muinasjutuvõistluse lugusid avaldada. Tänavu juunis kuulutas lastekirjanduse keskus välja 32. muinasjutuvõistluse võitjad ja igal aastal on lapsed üle terve Eesti saatnud sinna sadu ja sadu lugusid.

Südame ja mõttega kaasas

Eesti lastekirjanduse keskuse direktori Triin Soone sõnul on Rooside panus muinasjutuvõistluse algatajate ja korraldajate märkimisväärne: see on elutöö, mis on teinud õnnelikuks tuhandeid lapsi.

Eestis ei ole teist nii pika traditsiooniga ja elujõulist loomekonkursi. „Just pühendumus on see, miks sellest nii tugevatel alustel ja ajahambale vastu pidanud võistlus on saanud,” märkis Soone. Roosid andsid muinasjutuvõistluse korraldamise lastekirjanduse keskusele üle 2018. aastal, kuid jäid elu lõpuni kaasatuks. „Olid südame ja mõttega kaasas. Hästi tore paar: lähedased ja üksteist toetavad,” ütles Soone. Ann osales ka viimatisel konkursi žürii töös, luges laekunud muinasjutte ja valis sealt välja oma lemmikud. „Meile on see olnud väga suur rõõm ja au ning me kindlasti jätkame konkursi,” ütles Soone.

Vanamuusika festival toob Haapsallu Eesti ja ka maailma tippmuusikud.

ANDRA KIRNA

VARAJASE MUUSIKA PIDU

Vanamuusika festivalil esitletakse ainulaadset pilli

Haapsallu vanamuusika festival toob linna rahvusvaheliselt tunnustatud muusikud ja oma ala tipud. Festivalil peab 10. sünnipäeva ka ansambel Floridante.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Neljapäeval algava ja pühapäeval lõppeva festivali „päris kontserte“ on vanamuusikapeo looja ja juhi Toomas Siitani sõnul seitse. Peale nende veel noorte kontsert ja ühe väga haruldase pilli esitus. Kui varasematel aastatel on Siitan festivali avakontserdil dirigendina üles astunud, siis tänava leiab ta publiku seast.

Esimest kontserti, kus Tumul Ensemble, solistid ja Haapsalu festivali barokkorkester esitavad Georgi Friedrich Händeli oratoriumi „Iisrael Egiptuses“, dirigeerib Stephen Layton. „Ta kuulub dirigentide hulgas kolme või viie

parema koorimuusika spetsialisti hulka,” ütles Siitan.

Ta rääkis, et päris vanamuusikamaailma tipust on esinejate hulgas ka La Grande Chapelle Hispaaniast, kes dirigent Albert Recasens'i juhatusel toob kuulajateni Tomás Luis de Victoria missa „Vidi speciosam“ ja motetid Jumalaema auks.

„Mis mulle endale väga huvi pakub, aga mida on küll imeleik soovitada, sest pileteid sinna enam ei ole, on kontsert „Piirideta Bach“,“ tões Siitan. Laupäeval kontserdil tulevad esitusele Bachi teoste seaded kammeransambli. „Ansambliisse kuulub tervelt kolm *nyckelharpat*, mida mängivad Marco Ambrosini, tema tütar Angela Ambrosini ja

Valentin Cointot,” ütles Siitan. Koos nendega esinevad Saksa maalt pärit Eva-Maria Rusche,

kes mängib klavessiini, ja Anna-Liisa Eller kandlel. Siitan rääkis, et Rootsi rahvuslikku keelpilli *nyckelharpat* on hakatud viimasel ajal üha rohkem kasutama klassikalise muusika esitamiseks.

Selle aasta festivali kavasse kuulub kontsertide kõrval ka üks pilliesitus. Laupäeval tutvustab Lahe maja salongis klavhvpillimängija Taavi Kerikmäe pilli *cembalo d'amore*, mis Johann Matthe-

soni originaaljooniste järgi valmis Läti pillimeistri Kaspars Putriņši töökojas.

● Ka *cembalo d'amore* saamis- lugu on seotud Kellneri pere- konnaga. Esimese naisuguse pilli tellis just tema kasutä- tar Regina Gertrud König.

„*Cembalo d'amore* on põhimõtteliselt topeltsuuruses klavikord (vanaaegne klavhvpill),“ ütles Siitan. Tegemist on ühega kahest maailmas olemas olevast pillist.

Cembalo d'amore't saab kuulda ka reedesel kontserdil Jaani kirikus, kui sellel pillil ettekandele tulevad David Kellneri

(1670–1748) lautopalad. *Cembalo d'amore*'t mängib Taavi Kerikmäe ja Anna-Liisa Eller keelpille arpanetat, psalteeriumi ja kandleid.

Kellner oli 17. – 18. sajandil elanud helilooja, organist, luuletaja ja muusikateoreetik. Sündinud küll Saksamaal, elanud ja töötanud aga pikalt Eestis. Ta õppis Tartu ülikoolis, oli organist Tartu rootsi koguduses ja Tallinnas. Põhjasõja aegu kolis ta elama Rootsi.

„Kellnerilt on säilinud muusikateoreetiline traktaat ja mõned lautopalad. Kõik 17 on reedese kontserdi kavas. Kellneri seos Eestiga ei ole praegu veel laialt tuntud. Peagi ilmub Eesti muusika ajaloo 1. osas on ta sees. Tõsi, seda raamatut pole

veel keegi saanud lugeda,” nentis Siitan.

Ka *cembalo d'amore* saamis-
lugu on seotud Kellneri perekonnaga. Esimese naisuguse pilli tellis just tema kasutätar Regina Gertrud König.

Oma 10. sünnipäeva kontserdil, pealkirjaga „Muusikalised palved“, teeb ansambel Floridante kummarduse neile, kelle elusid mõjutab täna sõda. Kontserdil kõlab muusika, mis on kirjutatud 17. sajandil aset leidnud 30aastase sõja ajal ja selle järel.

Tänavugi on vanamuusika festivaliga samal ajal Haapsalus varajase muusika noortelaager. Selle lõppkontsert „Vana muusika – noored mängivad“ toimub pühapäeval toomkirikus.

Laupäeval saab Oru kandis teha kontserttuuri

Juulikuu viimasel laupäeval toimuv Linnamäe kontsertide päev on Lääne-Nigula valla üks suvisi tähtsündmusi.

„Koos loome kultuuri“ – just nii kõlab käesoleva aasta, juba seitsmenda Linnamäe kontsertide päeva – moto.

Kontsertide päeva põhimeeskonnas on Elle Ljubomirov, Hanno Ljubomirov, Varje Paaliste, Viivika Orula ja Diana Ots. „Ka Kadi [Paaliste – *toim.*] on olnud, tema on ka selle idee [kontsertide päeva – *toim.*] autor,” tutvustas Ljubomirov. Kõik nad teevad seda vabatahtlikult.

Aga selles, et kultuuri luuakse koos, on Ljubomirovi sõnul hoopis laiem tähendus. Viie-kuueliikmelisele põhimeeskonnale liisandub igas kontserdipaigas oma kümneliikmeline seltskond, see-

Elle Ljubomirov on Linnamäe kontsertide päeva korraldamise eestvedaja olnud algusest saati ehk seitse aastat. URMAS LAURI

ga ongi korraldajaid tegelikult 50-60 inimest.

„Me oleme igal aastal küsinud toetust. Tavaliselt oleme saanud Läänemaa kultuurkapitalilt, aga

sel aastal me sealt ei saanud,” ütles Ljubomirov. „Vastavalt sellele, kuidas toetusi laekub, tuleb hakata otsima lisaraha. Või rehken-dama, kuidas laekub piletiraha.”

Linnamäe 7. kontsertide päev

Laupäeval, 27. juulil

● **Neli tasuta kontserti:** kell 11 – Koela talumuuseum – Haldi; kell 13 – Uugla küla Vainu talu – Jaanus Saks ja Johanna Randmann; kell 15 – Linnamäe küla Seljamäe talu – Röpina Jack; kell 17 – Keedika küla Otsa talu – Titoks.

● **Tasuline kontsert:** kell 20 – Jalukse küla Treimanni talu – Ines trio. Väravad avatakse kell 19, õhtu lõpetab DJ. Pilet Inese kontserdile maksab 18 eurot, lapsed kuni 14 a (k.a) tasuta.

ALLIKAS: LAS

„Valla toetus oleks võinud olla natuke suurem,” tões Ljubomirov. Korralduskulud on täna-

vu 10 200 eurot, valla saadi toetuseks 2000 eurot. Ülejäänud raha tuleb kokku saada projektidest, piletimüügist ja sponsori-
te annetustest. „Kuna valla teist sellist esindusüritust ei ole ka, ja ju nad [vallajuhiid – *toim.*] tahavad, et see jätkuks, peaksid nad leidma ka natuke rohkem raha.”

Neli esimest kontserti on nagu ikka tasuta, aga viimast pääseb kuulama piletiga. „Tavaliselt on viimane kommertslik, nii nagu olid näiteks Metsatöll või Justament, nüüd Ines. Nendele toetust ei saa ja kommerts ei peagi ju toetama,” lausus Ljubomirov.

„Mulle meeldib, et esinejad on nii erinevad,” nentis Ljubomirov. „Titoks, Haldi, Jaanus Saks ja Johanna Randmann on täiesti omaette klass, samuti Röpina Jack. Ja Ines – isegi karvad rokk-

karid hakkavad nutma, kui Inest näevad!”

Kuigi Ljubomirov ei hakka esinejatest kedagi välja tooma, on tal erisuhe Röpina Jackiga. „Selle bändi ma avastasin eelmisel aastal. Mulle ta väga meeldib ja kuna mul mees lubas, et siis, kui Röpina Jack tuleb meie [Linnamäe küla Seljamäe talu – *toim.*] hoovi, siis parandab ta grillinurga ära ja teeb veel paar asja korda. Ja siis polnud mul valikut,” naeris Ljubomirov.

„Röpina Jack ongi selline uus leid, mina ütlen, et mini-Puuluup,” ütles Ljubomirov. „Nendel pole ainult laulud, kontsert on nagu etendus, nad räägivad vahele lugusid, näiteks kuidas laul tekkis. See on tihti põnevam kui laul ise.”

URMAS LAURI

Kolm püha õhtusöömaaga

Kuidas kõik tegelikult oli? Esiaja salaajalugu

OLEV REMSU

„Väga väärt,” kiitis Junus.

„Kelle ema? Kas sinu ema või?” öelutses Henricus.

„Meil on ema austuse poolest Allahi ja Muhamedi – rahu olgu nendega – järel kolmandal kohal,” ütles Junus. „Võibolla olete teie paremad.”

„Meil Buddha järel teisel kohal,” sõnas Bogdo. „Tegelikult meil ei ole hierarhiat, meil on kõik võrdsed,” täpsustas ta seejärel.

Ei tea, mis see Ema-Jumal ka annab?, mõtles Henricus. Teinekord võiks prooviks talt midagi paluda.

„Mida kasulikku see Ema teeb?” uuris Hermann.

„Tema surnuid ei ärata,” lausutas Aap.

„Võidule ikka viib?” küsis Junus.

„Hmm,” vastas Aap. „Võidud on kahtlased asjad. Iga võitja on ka kaotaja.”

„Vohh, see on õige mehe jutt!” hüüatas Bogdo. „Võit viib nii või teisiti kord kannatusteni, kan-

natus on aga kaotus. Me võtame ka Ema oma jumaluseks. Kas tohib?”

„Ma ei saa sellest aru, kuidas võtate?” küsis Aap vastu.

„Meil jumalat ei ole, meil on 220 000 jumalust, nüüd on teie loal Ema nende hulgas,” vastas Bogdo ja pöördus kahe teise ratsaniku poole. „Teie ärge võtke südamesse, Muhamed ja Mariam, Jeesus ja Neitsi Maarja ja ammu meie jumaluste seas.”

„Kas jumalus on jumala poeg?” päris Aap.

„Mõnikord poeg, mõnikord tütar, aga vahel ka androgüün,” vastas Bogdo. „Näiteks praegu. Näiteks mina. Ja ma olen selle üle uhke.”

„Kes see androgüün on?” tundis huvi Aap.

„Hermafrodiit,” kostis Bogdo.

„Ahh,” võttis Aap teadmiseks.

„Androgüünid mulle väga meeldivad. Ma ise olen näiteks eunuhh. Ja ma olen selle üle uhke. Milline õevane olek! Hakake kah, soovitan soojalt. Mul on tutvusi, üks selle töö juut ajab asja siuh-säuh ära,” rääkis Junus.

„Täna soovitamast, minu puhul oleks see siuh-säuh üpriski keeruline,” loobus Bogdo.

Kurat võtaks, millisesse alaväärtuslikku seltskonda olen ma sattunud!, kirus munkpreester Henricus endamisi.

Kroonik pidas Bogdot ja Junusit lihtsalt toladeks, nende tõtu langes tema silmis ka Nevski maine. Kui inimene tahab normaalne suurvürst olla, siis kihutab ta sähendused tainanäod endast eemale! Milleks on jumal völlapuud leiutanud? Just seesuguste kaakide tarvis.

Aga nemad, nii see ülemus kui alamus. Slaavlastel, tähendab der Sklaved. Orjad, ei muud. Orjad, kes ennast vürstideks peavad. Need ei väeri üleskirjutamist. Minu kroonikasse saamine tuleb ära teenida, igasugust

kribu-krabu ma ei hakka kaasa võtma. Ja ma panen neile kõigile valeusuliste surmahoobi sellega, et ma jätan nad oma kroonikast välja, otsustas Henricus. Ja see on neile ka kõige hirmsam, midagi hirmsamat ei ole. Mina teen olevast mitteoleva, ei tea, kas jumal suudaks seda? Tema tegi mitteolevast oleva, mina olen ikka tüki maad kõvem poiss kui tema, mina teen olevast mitteoleva, filosoofitse auväärne kroonik mõtteis, saanud inspiratsiooni Junusilt.

Etid ja liivid olid Henricuse arvates lihtsalt ahvid, loomaaias on neil sugulasi, kuid mitte jumala loodud inimeste hulgas. Vaat sakslastel on taevane olemus, meie pole mingid loomad, mõtles Henricus de Lettis.

Liivimeest Aapu rõhusid tusk ja ängistus, see oli tema helehalidest silmadestki lugeda. Ta pidas muidu kaluri, tallimehe, virgatsi ja küünlappoisi – olugi et suvised ja talvi oli turjale kogunenud juba maa ja ilm – ameteid, oli seda kõike teinud alul Riias peapiiskop Albertuse kä-

sutuses, nüüd kuulutas ta Tartu piiskop Hermanile.

Aabu hõim elas Väina jõe suudmes, otsekui maa alt nõiakatlast sigenenud mustakuuemed olid nende kaluriküla maha põletanud, asemele rajanud Monasterium Dunemundensis'e – keel ei paindu ütlemale! –, enam ei lubatud veele ega metsa minna. Kiisapoege ei tohtinud püüda, jäneski noolida, põtrastest ja karudest rääkimata. Isegi seeni ja juurikaid ei võinud korjata. 21 piitsahoopi, kui vahele jääb. Aabul vedas, ta pandi kloostri kaluriks, saak läks kloostreile, kuid sellest jäi endalegi natu. Läbisamine kloostriülem Theoderichiga kujunes vastastikku kasulikuks, abt tuli teinekord paati kaasa ning Aap näitas talle, kus on paremad angerja-, kus kohakohad. Theoderichist sai hirmus kalafanaatik. Kui Aap hõbedaselt läikiva võrgu välja tõmbas, siis rökkas ja kargas jumalateer eksalteerituna, paat kõikus, nõnda et üle ääre volas vett pahinal sisse ja napilt jäi märjast hauast puudu. Järgneb

● Estid ja liivid olid Henricuse arvates lihtsalt ahvid, loomaaias on neil sugulasi, kuid mitte jumala loodud inimeste hulgas.

VÄIKE (VALATAV) KOGUS VEDELIKK	TULUSEL (MURDES)	JÕGI EUROOPAS	GIGA-	EESTI END. KUNSTIKOGUJA	VASTU-VÕTLIK	MUSTUS	NOOT	TÄPITÄHT	ERUTATUD	EESTI TÖLKJA, ULME-KIRJANIK (EESN+N)
HÄBIMÄRK, DISKREDIIT-TEERIV TUNNUS						NOUKOGULIK				
JOONLASTE ESIISA			NAISENIMI ALGARV, MILLEGA POSITIIVNE TÄIS-ARV JAGUB					RAADIUM		PURJELAEVA VÕI PAADI PÕORE
PORTUGALI VUTIÄSS							LÄBI- LAEVA-EHITUSKOHT			
TSENTNER		TEAT. SAVI-PINNAS								
EBASELGE		KOHT PIKUTAMISEKS							P NAABER	SENI-NÄGEMATU ELUKAS
LAPS (MURDES)					SEEN					
EESTI NÄITLEJA (NIMI+IN)					INGLISE K EESSONA					
HAPNIK	ASESONA	TEGEVUS-ALUS		JÄRE-VALVETA			NOOT			NÄRVILISELT
ARMUAND				RELIGIOON		... KÕIV				
KOOLIKUD						NOOT				
KAKSIKONSONANT										
KÜSITLUSLEHT			NORIMIS-SONA					VAAT SIHITIS-MÄÄRUST VALJENDAV KAANE		
ATO-	PIIRE		... SAMUEL-RANDVERE			... JUUST				
MERE-MADALIK (MURDES)	... KIVISAAR				MITTE KUNAGI				KELVIN	
KLEEBIS					POOL-AASTA				PURI	
...KOHANE		KASVI-HOONE-RIIUL							EUROOPA LIIT	
... NOOL		KUUPÄEV							ASESONA	
EESTI END. JALG-PALLUR (N+EESN)										UIMASTI

KUHU MINNA

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses:

„Deadpool ja Wolverine” – 25. juulil kl 15, 26. juulil kl 18, 30. juulil kl 18, 7. augustil kl 17, 8. augustil kl 17.30.

„10 elu” – 26. juulil kl 16, 27. juulil kl 11, 30. juulil kl 15, 31. juulil kl 17.30, 2. augustil kl 12, 6. augustil kl 16, 7. augustil kl 15.

● MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum

E-P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus

E-P 11–18. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda

K-P 11–18. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum

K-P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum

(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):

K-P 11–17. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum:

(Sadama 32, Haapsalu)

T-L kl 10–18, P ja E kl 10–16.

www.aiboland.ee.

Rõude muuseum:

avatud reedel ja laupäeval kell 12–16, muul ajal ette teatades roude-

muuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum

on avatud 1. mai – 30. september T-L kl 10–17. Tel 509 9663. E-post:

lihulamuuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum:

ekskursioonid etteteatamisega.

Tel 509 9663. E-post:

hanilamuuseum@laaneranna.ee.

● NÄITUSED

Keskraamatukogus (Posti 3):

Trepigalerii seintel näitusel

Athanasios Karydise maalid.

Kojulaenutuse ja lugemissaali vitriinides näitusel Haapsalu sotsiaal-

maja keraamikaringi tööd.

Trepigalerii vitriinides Haapsalu linna

745 aasta juubelile pühendatud raamatunäitus „Haapsalu linna

pead läbi ajaloo”.

Lasteraamatukogus

(Wiedemanni 11): Tartu tantsu-

studio Duende flamenko-nukkude

näitus 30. septembrini.

Haapsalu linnagaleriis

(K-P 12–18): Liivia Leškini

„Haapsalu suveniir” 4. augustini.

Haapsalu kultuurikeskuses:

HKHK õpilastööde näitus

„Ammetil on kuldpohi all” 30. juulini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):

hoovigaleriis „Värvate taga” –

Marge Palootsa maalid, Kaie

Mäemuru mõttekiilud 28. juulini.

Majagaleriis Kaja Hints

„Vahemere lood” 4. augustini.

Keldrigaleriis Hõije Rahu fotonäitus

„Unenägu unenäo vahel”

11. augustini.

Galeriid avatud K-P 12–18.

Lihula muuseumis:

„Visandeid baltisaksa kultuuriloost”,

„Eveline von Maydell. Käärilõiked”.

Näitus avatud 30. septembrini.

Kullamaa kultuurimaja galeriis

näitused: „Kullamaa Muusika Selts

– 140” ja „Kullamaa Carl August

Tantoni orel 170”.

Ants Laikmaa muuseum

(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):

K-P kl 11–17 Herald Eelma graa-

fikanäitus, sissepääs muuseumi-

piletiga, www.salm.ee.

**KAS LEHT EI JÕUA
PIISAVALT KIIRESTI
POSTKASTI?**

**TELLI DIGILEHT
JUBA TÄNA!**

Hoia end kohaliku eluga kursis –
loe värsked uudiseid ja
paberlehe digiversiooni,
vaata galeriisid ning
palju muud huvitavat
Lääne Elu veebis.

Hinnad alates 1,50 €
Lääne Elu | online.le.ee

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.

Toimetus 473 7222,

kuulutused ja reklaam 473 7111,

e-post info@le.ee, reklaam@le.ee

Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja

Kaire Reiljan

Toimetajad Kaie Iives, Urmas Lauri,

Malle-Liisa Raigla, Andra Kirma

Keeletoimetaja Riina Tobias

Küljendaja-kujundaja Andrus Rebane

Reklaamitoimetaja

Elina Lumeste

Kliendihaldur Mai Sarv

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504

Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printallis

Pangakontod

Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,

SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Kojukandeprobleemid:

tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

PUIT

Müüa küttepuid koos veoga.
Info 5687 3966,
timberexpert@online.ee.

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva
puud, transport. Tel 505 5203.

Müüa küttepuid: valge lepp, sang-
lepp, kask, metsakuiv okaspuu.
Täpsem info 5697 5216.

Müüa ehituslikku saematerjali
ning voodri- ja põrandalauda.
Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga
küttepuid. Pikkus vastavalt soovile.
Tel 5666 0431.

Müüa 3meetrist küttepuid: must
lepp, hall lepp, kask koos kohaletoo-
misega, miinimumkogus 15 tihu-
meetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Otse tootjalt: puitbrikett al 23.-,
turbabrikett al 210.-, Premium pel-
let 6–8 mm al 240.-, kivisüsi, kask
30 cm 40 l al 4.- ja klotsid al 2.50.
Kütteladu24, tel 506 8501.

KINNISVARA

Müüa garaaz Pottisepa pöik 2 hind
7000.-, 5349 2076. TEENUS

Paigaldame tänavakivi Haapsalus ja
Läänemaal. Võta julgelt ühendust ja
leiame kõigile küsimustele lahendu-
sed. Tel 5632 7955 või dekkanehi-
tus@gmail.com.

Korstnapühkimisteenus ja tõmbe-
probleemide lahendamine.
Korstnapitside ehitus ja remont.
Tel 5342 2642.

Teeme ehitustöid. Põrandate, sein-
te ja lagede ehitus. Vannitubade ja
WCde remont. Maalri- ja plaatimis-
tööd. Kontakt: 5697 5216,
Lääne Saamees OÜ.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja
kruntide puhastus võsast. Helista
julgelt ja leiame lahenduse.
Tel 5623 0373, Randy.

Rakkekaevude puhastamine
ja remont. Tel 557 4792.

Korstnapühkimine ja pottsepatööd.
http://www.laanekorsten.ee.
Tel 553 1826.

TÖÖPAKKUMINE

Otsime Läänemaal katusetöödele
ehitajaid. Info tel 518 9050.

Toimetus kuulutuste sisu eest
ei vastuta.

Toimetus avatud
E-R 8.00-16.30

Reklaamisoovid:
reklaam@le.ee

Kuulutused, teated:
le@le.ee

OLULISED TELEFONINUMBRID

Kiirabi, politsei, päästeamet	112
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Usaldustelefon	126
Lasteabitelefon	116 111
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Maanteeinfo	1247
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevärk operatiivinfo	473 5013
näitude teatamine	473 5016
Imatra Elekter, rikketelefon	715 0188

Läänemaa toidupank
kogub toitu
puudust kannatavate
leibkondade toetuseks
Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada,
võta ühendust
kohaliku omavalitsuse
sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330

Kui Sul on probleem
või pole oma muret
kellegagi jagada,
on Sul võimalus
abi saada
**LÄÄNEMAA
KRIISIABIKESKUSEST**

Psühholoogiline nõustamine
515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi
psühholoogiline kriisiabi
(eesti k) - 5671 4273
Esmatasandi
psühholoogiline kriisiabi
(vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni
teel, veebis või asukoht
kõikoleppel nõustajaga,
sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave
laanemaakriisiabikeskus.
weebly.com/

KOOS ON SOODSAM!

Digi- ja paberlehe
tellimiseks võta
ühendust meili teel
le@le.ee või
telefonil **473 7111**.

**Kohalikud
uudised
seitse päeva
nädalas**

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi,
et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole
EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee. E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

Nüüd mälestus vaid saadab sind...

Meie kaastunne
Anule poegadega kalli
OLEV JÄRVSAARE
kaotuse puhul.

Nõva Kondori endised kalurid

Südamlik kaastunne
Ingerile perega kalli
ALAR TÕNISSONI
surma puhul.

Haapsalu Tenniseklubi

Tuul puude ladvus
tasa kiigub,
me vaikselt leinas
langetame pea...

Mälestame kauaaegset
muuseumi sõpra
ANN ROOSI.
Avaldame kaastunnet omastele.
SA Haapsalu ja
Läänemaa Muuseumid

Mälestame kauaaegset
Haapsalu proviisorit
ANN ROOSI.
Kolleegeid haiglaapteegist

Tuul nii tasa puude ladvus liigub,
linnud unelaulu laulavad ...

Meie siiras kaastunne Jaanile,
Raiunile ja Raulile
kalli abikaasa ning ema
MAIA KANDLA
kaotuse puhul.

Jaan, Helgi ja Mait

Südamlik kaastunne Ülile,
Riinale ja Margele peredega
kalli ema
LAINES KESKÜLA
surma puhul.

Lihula keskkooli 37. lend

Avaldame sügavat kaastunnet
Jaanile, Raiunile ja Raulile
abikaasa ja ema
MAIA KANDLA
kaotuse puhul.

Anne ja Endel

Su tugev elutahe väsis,
ränk haigus murdis sinu elupuu.

Lahkus meie kallis abikaasa,
ema, vanaema ja vanavanaema
MAIA KANDLA
20.11.1943 – 22.7.2024.

Leinavad omaksed

Ärasaatmine toimub
27.7 kell 15
tavandisaalis Hingeviul.

Üks tee on lõpuni käidud,
üks süda on vaikinud.

Mälestame armsat
MAIA KANDLAT
ja avaldame kaastunnet abikaasa-
sale ning lastele peredega.

Mälestavad vend Lembitu,
Eha ja lapsed peredega

HINGEVIUL
MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD E-R 10-15
KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal,
matuseteenused ja -tarbed,
tuhastamine, haua- ja urnimatused,
lahkunu transport surnukuuri
(24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja
hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal.
Müüme hauakive ja -piirdematerjale.
Hinnapakumine ja info:
hingeviul@gmail.com / 58 503 340

Saja linnuliigi vaatlus käib täie hooga

Ornitoloog Tarvo Valkeri üleskutset vaadelda aastas sada linnuliiki järgib üle 700 inimese, kellest ligi kolmandik on saanud sada sulest täis.

Facebooki grupi „Vaaten sada linnuliiki“ lõi Valker mullu detsembris, oskamata oodata, et sellest saab üks menukamaid linnuvaatlusalgatusi Eestis. Virgemad said sada liiki täis juba märtsis. „Praeguseks on osa juba 200 liiki ära vaadeldud,“ ütles Valker.

Valker ise sai sada liiki täis 17. märtsil, kui nägi Tuksis nõmmelöökest ja on praeguseks 240 liiki piirimail. „Neil, kes aktiivselt väljas käivad ja linde tunnevad, on meil võimalik näha kuskil 250 liiki aastas. Sealt edasi tulevad juba linnuharuldused,“ ütles Valker.

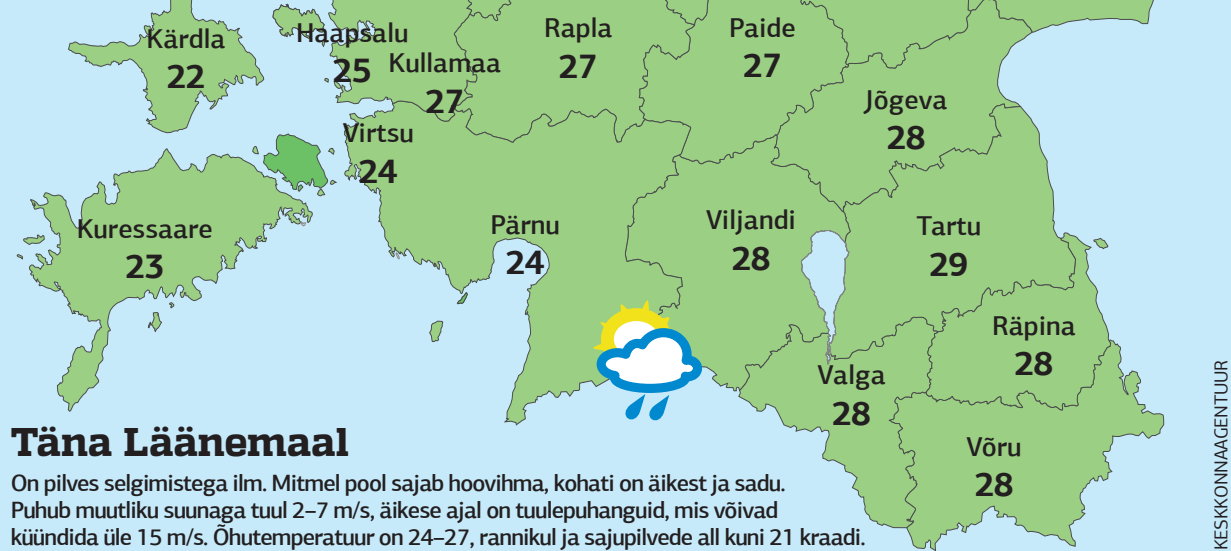
Valkeri sõnul pole hilja veel praegugi liituda, et sada liiki täis saada. „August ja september on väga liigirohked kuud,“ märkis Valker. **KAIE ILVES**

ILM

VEETEMPERatuurID

(24. juulil kell 14)

Dirhami	21,2°
Haapsalu	22,9°
Virtsu	21,9°
Rohuküla	23,3°

Tna Lnnemaal

On pilves selgimistega ilm. Mõõdukalt sajab hoovihma, kohati on ikest ja sadu. Puhub muutliku suunaga tuul 2–7 m/s, ikese ajal on tuulepuhanguid, mis vivad kundida üle 15 m/s. uhtemperatuur on 24–27, rannikul ja sajupilvede all kuni 21 kraadi.

Reede	 pev 14°...25°	Laupev	14°...24°	Puhapev	16°...23°	Esmaspev	13°...21°
lnnetuul 3–8 m/s		edelatuul 3–9 m/s		edelatuul 3–8 (11) m/s		loodetuul 7–14 (20) m/s	

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VOSA

Raiume vosast puhtaks kraavid, tee- ja polluaared, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Katusehooldus.ee
KATUSED. KORDA

KATUSTE PESU JA VARVIMINE

- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus sailib kauem ja maja saab varske valitsilme
- Kisi hinnapakumist:

tel 5550 9476 / info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

Nud leiad Lanne Elu ka Tallinna Balti jaama ja bussijaama R-kioskist!

Osta teele kaasa voi telli koju:
online.le.ee/tellimine/

Lanne Elu
paber- ja digilehe hinnakiri

PAPERLEHT	
1 kuu	12,50
3 kuud	37
6 kuud	72
12 kuud	131
E-arve	11
PAPER+DIGI	
1 kuu	16
3 kuud	46
6 kuud	89
12 kuud	166
E-arve	14
DIGILEHT	
1 kuu	7
3 kuud	19
6 kuud	36
12 kuud	72
E-arve	7
DIGILEHE PEVA-PILET	1,50
473 7111	
le@le.ee	

KASTANI Iga pev 8-22

METSA Iga pev 8-22

- Arbuus 1 kg **0.79**
- Luhike kurk, Eesti 1 kg **1.49**
- Toorvorstid juustuga, Noo 1,4 kg, 6,36/kg **8.90**
- Kanapallid, Woro 1 kg **2.99**
- Kanaviiner, Maks & Moorits 500 g, 2,98/kg **1.49**
- Lemmikvorst, Maks & Moorits 300 g, 3,30/kg **0.99**
- Puhajarve sink, viilutatud, Maks & Moorits 300 g, 7,64/kg **2.29**
- Peipsi sibulagrill, Woro 900 g, 4,21/kg **3.79**
- Pere hakklihasegu, Rakvere 300 g, 5,64/kg **1.69**
- Pere lihapallid, Rakvere 300 g, 4,97/kg **1.49**

KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet teatab Risti-Muru II liivakarjaari maavara keskkonnalaos taotluse keskkonnamoju hindamise (KMH) programmi avaliku valjanepiku ja avaliku arutelu toimumisest.

Kavandatava tegevuse eesmargiks on maavara (ehitus- ja taiteliiv) kaevandamine Risti-Muru II liivakarjaaris¹. Kaevandatavat ehitus- ja taiteliiva on plaanis kasutada taristuobjektide ehitamisel nt roobastee ehitustood (Risti-Turba raudtee ehitustood; Rail Baltic), lisaks uldehituses ja ehitussegedes.

Arendaja on Piibenomme OU (Roheline aas 22-2, 10150 Tallinn), kontaktisik Margus Kouhkna, tel nr 506 8473, koughkna.margus@gmail.com. Otsustaja on Keskkonnaamet (Tallinna 22, 93819 Kuressaare) kontaktisik Elviira Vanatare, tel nr 511 9817, info@keskkonnaamet.ee. Keskkonnamoju hindaja (ekspert) on Alkranel OU (Riia 15b, 51010 Tartu), juhtekspert Tanel Esperk, tel nr 5365 6297, tanel@alkranel.ee.

KMH programmiga on voimalik tutvuda avalikul valjanepikul 29.07.2024-18.08.2024 (k.a) keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS aadressil <https://kotkas.envir.ee> (avalehel valida „KMH avalik valjanepik“).

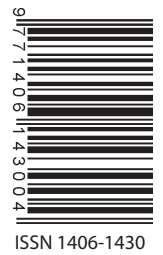
Kirjalikke ettepanekuid, vastuvaiteid ja kusimusi KMH programmi kohta saab esitada kuni 18.08.2024 (k.a) otsustaja kontaktidel.

KMH programmi avalik arutelu toimub 29.08.2024 kell 17.00 Risti Pohikoolis (Louna 4, 90901 Risti).

¹ Risti-Muru II liivakarjaar asub Lanne-Nigula vallas Piirsalu kulas katastrilisel Piirsalu metskond 1 (katastritunnus: 68001:003:0279)

Lanne Elu

35 aastat tappi pannud

VAATA KA
WWW.LE.EE